

SERVICII DE PLANIFICARE FAMILIALĂ ȘI CONTRACEPȚIE ÎN REPUBLICA MOLDOVA, ÎN CONTEXTUL COVID-19¹

Victoria Ciubotaru²,
IMSP IMC, CSRGM

DOI: <https://doi.org/10.36004/nier.cdr.2021.15-24>

Summary

Universal access to family planning is a fundamental human right that must be respected, including in times of crisis and public health emergencies. The COVID-19 pandemic can affect reproductive behavior and intentions in a number of ways. Restrictions on the provision of services in the context of COVID-19 reduce access to family planning services and may increase the short-term fertility rate. At the same time, the economic uncertainty generated by the pandemic and its impact on mental health and well-being can lead to reduced fertility rates. In the Republic of Moldova, the epidemiological situation generated by COVID-19 has influenced the population's access to family planning and contraceptive services, resulting in the decreased use of contraception by women of reproductive age (15-49 years), or their partners. As a result, the unmet need for family planning and the demand in family planning services using modern methods of contraception have registered lower levels than expected. Therefore, the indicators suggest that reduced access to contraception and counseling, generated by the precarious epidemiological situation, could disrupt family planning.

Keywords: family planning, contraception, Republic of Moldova

Clasificarea JEL: I1

Prezentare generală privind serviciile de planificare familială înainte de COVID-19

Atingerea idealului în planificarea familială este ca fiecare sarcină să fie dorită și planificată. În sprijinul acestui ideal vine creșterea accesului populației de vârstă reproductivă la informare, consiliere și mijloace moderne de contracepție, pentru a-și putea exercita dreptul cu privire la accesul universal la servicii de planificare familială (PF), inclusiv în situații de criză și urgențe de sănătate publică.³

Statul vine cu suport în acest sens, prin crearea și menținerea la nivel național, în cadrul asistenței medicale primare a rețelelor de cabinete de sănătate a reproducerii și centre de sănătate prietenoase tinerilor, care oferă consiliere în planificare familială populației și asigură cu produse contraceptive distribuite gratuit grupurilor vulnerabile specificate în actele

¹ Articolul este elaborat în cadrul Programului de Stat (2020-2023) 20.80009.0807.21 "Migrația, schimbări demografice și politici de stabilizare a situației".

² Victoria Ciubotaru, centrulmetodic@yahoo.com

³ Agenda ONU de dezvoltare durabilă 2030, ținta 3.7

<https://cancelaria.gov.md/ro/apc/agenda-de-dezvoltare-durabila-2030>

normative ale Ministrului Sănătății. În același timp, medicii de familie și echipele acestora sunt încurajați să ofere consiliere în planificarea familială populației generale de vârstă reproductivă și să distribuie contraceptive beneficiarilor din grupurile vulnerabile, în funcție de necesitatea acestora. În cazul când au nevoie de suport consultativ în vederea selectării unei metode de contracepție pentru beneficiar, medicii de familie pot apela la medicul ginecolog din cabinetul de sănătate a reproducerii, sau din centrul de sănătate prietenos tinerilor.

Este de menționat că Programul Național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive, elaborat cu sprijinul UNFPA și OMS, și aprobat de către Guvernul Republicii Moldova pentru anii 2018-2022 este în plină desfășurare.¹ Astfel, Republica Moldova a devenit una dintre primele țări din regiunea europeană care a adoptat un astfel de document de politici, aliniat la Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și Planul European de acțiune pentru sănătatea sexuală și reproductivă.

Pentru asigurarea mecanismelor eficiente de coordonare și cooperare în implementarea prevederilor Programului, a fost elaborat și validat setul de documente pentru instituirea Comitetului Național Coordonator în domeniul Sănătății și Drepturilor Sexuale și Reproductive (SDSR), crearea comitetului actualmente fiind în proces de aprobare. Reprezentanți ai societății civile și ai comunităților care lucrează cu/sau reprezintă grupurile marginalizate și vulnerabile, sunt incluși în componența preconizată a Comitetului Național Coordonator privind SDSR. Asigurarea implementării Programului național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru anii 2018-2022 la nivel teritorial/local se realizează prin intermediul centrelor de sănătate de nivel raional și altor instituții de asistență medicală primară din teritoriul deservit, la fel și a altor instituții medicale din teritoriu.

Unul dintre obiective Programului este *“Obiectivul general 1. Asigurarea accesului echitabil și universal al întregii populații a Republicii Moldova la gama comprehensivă de servicii de sănătate sexuală”* care include și serviciile de planificare familială. Urmărind scopul de a asigura accesul universal la contracepție, din bugetul de stat în cadrul Programului, sunt procurate produse de contracepție pentru grupurile vulnerabile de populație, care sunt oferite gratuit beneficiarilor eligibili, prin intermediul instituțiilor din cadrul asistenței medicale primare.

În anul 2020 a fost aprobat prin Ordinul MSMPS, Regulamentul privind asigurarea grupurilor vulnerabile de vârstă reproductivă cu contraceptive moderne. În regulament sunt stipulate 12 categorii de beneficiari eligibili pentru contraceptivele distribuite gratuit la nivel de asistență medicală primară, printre care figurează și supraviețuitorii situațiilor excepționale,

¹ www.legis.md GUVERNUL HOTĂRÎRE Nr. HG681/2018 din 11.07.2018 pentru aprobarea Programului național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru anii 2018-2022 Publicat : 21.09.2018 în MONITORUL OFICIAL Nr. 358-364 art. 951 Data intrării în vigoare

crizelor umanitare și urgențelor de sănătate publică. Totodată în regulament este specificată importanța asigurării disponibilității a cel puțin cinci metode de contracepție în instituțiile de asistență medicală primară, stipulând și prevederi vizând modalitatea de distribuire a contraceptivelor către grupurile vulnerabile, inclusiv în contextul urgențelor de sănătate publică.¹

Un alt element important care influențează calitatea serviciilor de planificare familială și contracepție, este instruirea realizată a prestatorilor de servicii de sănătate în scopul formării și consolidării capacităților acestora în acordarea serviciilor de planificare familială. Pe parcursul ultimilor ani, cu suportul UNFPA, în conformitate cu cele mai recente recomandări internaționale, 19 protocoale clinice standardizate privind metodele de contracepție au fost elaborate și puse la dispoziția medicilor de familie și medicilor ginecologi, pentru utilizarea în activitatea zilnică.²

Medicii obstetricieni-ginecologi, medicii de familie, asistenții medicali și moașele au posibilitate de a fi instruiți în domeniul planificării familiale/contracepției la catedrele de profil ale instituțiilor de învățământ medical (Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemitanu” și colegiile medicale), în cadrul programelor de instruire preuniversitară, universitară, postuniversitară, instruire continuă a medicilor și personalului medical cu studii medii. Medicii de familie pot beneficia la moment de instruire în cadrul USMF „N.Testemițanu”, catedra Medicină de familie, Curs Contracepția în practica medicului de familie (50 ore +4 ore CUSIM) și în cadrul Departamentului de Obstetrică și ginecologie (100 ore). Totodată, este disponibilă Platforma de Instruire online ViC Moldova (Virtual Contraceptive Consultation) ce a fost integrată cu suportul UNFPA, în curricula Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemitanu”, prin intermediul căreia personalul medical care finalizează cu succes cursurile de instruire la distanță privind Contracepția și Managementul Lanțului de Aprovizionare cu Contraceptive - pot obține certificate, emise de către Universitatea de Medicină și Farmacie care confirmă perfecționarea personalului în aceste domenii.³ Asistentele medicale beneficiază de instruire odată la 5 ani, și majoritatea din ele nu au participat la instruirii realizate în domeniul PF dar și-ar dori acest lucru, pentru a putea lucra în echipă cu medicul de familie. În unele localități asistenta medicală (inclusiv în funcție de instituție și moașa) a fost nominalizată drept specialist din instituția medicală, care cel mai frecvent consiliază populația generală în domeniul planificării familiale.⁴

Informarea și educarea populației în domeniul planificării familiale și contracepției constituie o altă componentă importantă a dreptului la sănătate.

¹ <https://msmps.gov.md/wp-content/uploads/2020/11/Ordin-nr.-555-din-16-iunie-2020-Cu-privire-la-asigurarea-populatiei-din-grupurile-vulnerabile-de-virsta-reproductiva-cu-contraceptive.pdf>

² <https://msmps.gov.md/legislatie/ghiduri-protocoale-standarde/obstetrica/>

³ <https://usmf.md/en/node/26732>

⁴ Raport (*Draft*) de evaluarea serviciilor de planificare familială prestate de instituțiile de Asistență Medicală Primară inclusiv privind asigurarea cu contraceptive a grupurilor vulnerabile ale populației. Chișinău 2021

În acest sens, pe parcursul ultimilor ani s-au desfășurat o serie de activități de informare referitor la planificarea familială și metodele moderne de contracepție, cu scopul de a crește gradul de conștientizare a populației generale cu privire la importanța planificării familiale și a contracepției, inclusiv privind modalități de furnizare și respectiv de accesare a acestor servicii în contextul urgențelor de sănătate publică. Au fost produse materialele video pentru beneficiari și distribuite pe larg prin intermediul canalelor de social media, dar și a specialiștilor din domeniul sănătății, cu rularea acestora inclusiv pe ecranele LED din cadrul instituțiilor medicale, în vederea creșterii nivelului de informare a populației privind metodele de contracepție, modalitatea de utilizare, criteriile de eligibilitate etc. De asemenea, au fost elaborate și publicate articole, s-au organizat Webinare/LIVES privind planificarea familială și metodele de contracepție, prin intermediul canalelor de social media, pentru populația generală.

Impactul COVID-19 asupra furnizării serviciilor de planificare familială

Starea de urgență generală și starea de urgență în sănătate publică, instituite de către autorități din cauza pandemiei, au constituit o provocare și pentru serviciul de planificare familială din Republica Moldova. În contextul respectării măsurilor de protecție contra COVID-19 în perioada stării de urgență, pentru a scădea fluxul de pacienți, regimul de activitate a instituțiilor medicale a fost revăzut, inclusiv prin reducerea numărului consultațiilor directe.¹

Restricțiile de mobilitate a populației impuse de autorități în contextul situației de urgență în sănătatea publică au creat dificultăți în accesarea serviciilor de planificare familială și produselor de contracepție. În consecință, s-a micșorat numărul utilizatorilor de produse contraceptive, inclusiv a beneficiarilor din grupurile vulnerabile ale populației, eligibili pentru a beneficia de contraceptive oferite gratuit în instituțiile de asistență medicală primară.

În cadrul Studiului Generații și Gen² realizat în 2020 a devenit posibilă evaluarea impactului pandemiei de COVID-19 asupra intențiilor și comportamentului reproductiv în Republica Moldova. Prin urmare, indicatorii sugerează că, pe termen mediu, intențiile reproductive ar putea să nu fie afectate de pandemie, dar efectul situației de urgență în sănătatea publică asupra accesului la serviciile de planificare familială și amânarea încercărilor

¹ <https://msmps.gov.md/ru/legislatie/covid-19/ordine/> Ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale nr. 253 din 13.03.2020 cu privire la asigurarea realizării măsurilor de prevenire și control a infecției cu coronavirus de tip nou (COVID 19) în cadrul instituțiilor de medicală primară.

² Studiul Generații și Gen, 2021

de a concepe din cauza incertitudinii pot schimba decizia persoanelor de a avea copii și cea privind timpul planificării unei sarcini.¹

Interviurea respondenților în cadrul Studiului GGS a fost realizată parțial înainte și parțial după restricțiile privind libertatea de circulație (*lockdown*), permițând evidențierea diferențelor în utilizarea contracepției. Este important de menționat, că situația privind utilizarea metodelor de contracepție a fost influențată semnificativ de restricțiile privind libertatea de circulației – reflectată prin diferența valorii indicatorilor calculați în baza datelor colectate în perioada de *pre-lockdown* în comparație cu datele colectate în perioada de *post-lockdown*. Femeile de vârstă reproductivă și partenerii acestora au utilizat mai rar pe parcursul perioadei de *lockdown* metodele moderne de contracepție (cu circa 7% - femeile căsătorite și aflate în coabitare, 13% - femeile necăsătorite și 11% - toate femeile de vârstă reproductivă). Rezultatele indică faptul că pandemia COVID-19 a redus semnificativ accesul la serviciile de planificare familială și contracepție. (Tabelul 1).

Tabelul 1. Utilizarea contracepției de către femeile cu vârsta de 15-49 de ani în general, și analiza comparativă în funcție de perioada colectării datelor (perioada pre-lockdown și post-lockdown), în %

	Pre-lockdown	Post-lockdown	Total
Femei căsătorite sau aflate în coabitare			
Orice metodă de contracepție	66,7	51,0	55,1
Orice metodă modernă	44,5	41,7	42,4
Orice metodă tradițională	22,2	9,3	12,7
Femei necăsătorite			
Orice metodă de contracepție	46,2	32,4	36,0
Orice metodă modernă	31,6	27,5	28,6
Orice metodă tradițională	14,6	4,9	7,4
Toate femeile			
Orice metodă de contracepție	60,0	44,9	48,8
Orice metodă modernă	40,8	37,1	38,1
Orice metodă tradițională	19,2	7,8	10,7
Sursa: Studiul GGS 2020.			

Necesitatea nesatisfăcută de planificare familială cât și cererea de planificarea familială satisfăcută cu metode moderne de contracepție au fost influențate de situația epidemiologică generată de COVID-19, înregistrând astfel valori sub nivelul așteptărilor (Tabelul 2).

¹ <https://ideas.repec.org/p/osf/socarx/fcqd9.html> Emery, Tom & Koops, Judith C., 2021. "The Impact of COVID-19 on Fertility behaviour and Intentions in the Republic of Moldova," SocArXiv fcqd9, Center for Open Science.

Necesitatea nesatisfăcută de planificare familială¹ printre femeile căsătorite și aflate în coabitare constituie 21,9%. Femeile din mediul rural (26,0%) au o necesitate nesatisfăcută de contracepție mai mare decât cele din mediul urban (15,5%).

Cererea de planificare familială satisfăcută cu metodele moderne de contracepție se regăsește în calitate de indicator pe lista Agendei 2030 de Dezvoltare Durabilă (Obiectivului 3, ținta 3.7, indicatorul 3.7.1 „Proporția femeilor de vârstă reproductivă (15-49 ani) care au necesitatea satisfăcută pentru planificarea familială cu metode moderne de contracepție”).²

Cererea de planificare familială satisfăcută cu metode moderne de contracepție constituie, printre femeile căsătorite sau aflate în coabitare, (60,3%), înregistrând diferențe între mediul urban (64,0%) și rural (58,0%).

Tabelul 2. Necesitatea nesatisfăcută de planificare familială și cererea de planificare familială satisfăcută cu metode moderne de contracepție, la femeile căsătorite și aflate în coabitare, în %

Mediu de trai	Necesitatea nesatisfăcută de planificare familială	Cererea de planificare familială satisfăcută cu metode moderne de contracepție
Urban	15,3	64,0
Rural	26,0	58,0
Total	21,9	60,3
<i>Sursa:</i> Studiul GGS 2020.		

Răspunsul actual la COVID-19 și menținerea continuității prestării serviciilor de planificare familială

Atât prestatorii de servicii de planificare familială, cât și potențialii beneficiari ai serviciilor de planificare familială și produse de contracepție, sunt încurajați în continuare să opteze pentru consultațiile la distanță, supraveghere telefonică, sau alte canale online de comunicare, în contextul menținerii încă a situației epidemiologice dificile determinate de COVID-19. În instituțiile unde condițiile de dotare tehnică permit, sunt implementate servicii de consiliere în planificarea familială prin intermediul telemedicinii.

Se pledează pentru oferirea produselor de contracepție de către echipa medicului de familie, care este cel mai aproape de beneficiari, în cantități mai mari care ar acoperi necesitatea beneficiarului pentru o perioadă mai lungă de timp, conform recomandărilor actelor normative ale MS în vigoare, cu

¹https://www.un.org/en/development/desa/population/publications/dataset/contraception/wcu2014/Metadata/WCU2014_UNMET_NEED_metadata.pdf

²https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global%20Indicator%20Framework%20after%202021%20refinement_Eng.pdf Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development; SDG Indicator 3.7.1: Proportion of women of reproductive age (aged 15-49 years) who have their need for family planning satisfied with modern methods.

susținerea beneficiarilor în luarea deciziilor voluntare și informate referitoare la metodele de contracepție, inclusiv cu considerarea metodelor reversibile cu acțiune prelungită, sau celor permanente în funcție de necesitatea și alegerea persoanei, pentru a minimaliza deplasarea beneficiarilor și contactul fizic al acestora cu prestatorii de servicii.

În scopul asigurării continuității prestării serviciilor de planificare familială în condiții de siguranță, în contextul menținerii situației epidemiologice determinate de COVID-19, în anul 2021, cu suportul oferit de către Fondul Națiunilor Unite pentru Populație, în baza contribuției financiare a Agenției de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare a României (RoAid), a fost procurat un lot de echipamente individuale de protecție, ce sunt utilizate de către personalul medical din cadrul Cabinetelor de Sănătate a Reproducerii și a Centrului de Sănătate a Reproducerii și Genetica Medicală.

Concluzii:

1. La nivel național este în desfășurare Programul Național privind Sănătatea și Drepturile Sexuale și Reproductive 2018-2022, unul dintre obiectivele cărui este asigurarea accesului universal al populației la serviciile de planificarea familială și o gamă largă de produse contraceptive, inclusiv în contextul situațiilor de criză și urgențe în sănătatea publică.
2. A fost extinsă atât lista persoanelor din grupurile vulnerabile care pot beneficia de contraceptive distribuite gratuit la nivel de asistență medicală primară, cât și gama de produse contraceptive procurate din Bugetul de Stat pentru grupurile vulnerabile. În anul 2021 în Republica Moldova sunt disponibile în instituțiile de AMP, cinci metode de contracepție (Contraceptive Orale Combinate/COC, Pilule numai cu Progestativ/PNP, Dispozitive Intrauterine/DIU, Injectabile și Prezervative masculine), procurate din bugetul de stat, pentru 12 categorii vulnerabile ale populației, inclusiv supraviețuitori ai situațiilor excepționale, crizelor umanitare și urgențelor de sănătate publică.
3. La nivel național, în cadrul asistenței medicale primare, inclusiv în cadrul cabinetelor de sănătate a reproducerii și centrelor de sănătate prietenoase tinerilor – se oferă consiliere în planificare familială populației de vârstă reproductivă, inclusiv se realizează și asigurarea grupurilor vulnerabile cu produse contraceptive ce sunt distribuite gratuit. Totodată, medicii de familie și asistentele medicale sunt instruiți în vederea prestării serviciilor de planificare familială, deși mai există rezerve în acest sens; instituțiile medicale din cadrul AMP, au în dotare stocuri de produsele contraceptive pentru a fi distribuite persoanelor eligibile din grupurile vulnerabile, după o consiliere adecvată privind metodele de contracepție.
4. Prestatorii de servicii de planificare familială (medicii de familie, medicii ginecologii, asistenții medicali) dispun de un set complet de protocoalele clinice standardizate, regulamente, ghiduri - care le permite să ofere servicii

- de calitate în planificarea familiei populației, inclusiv grupurilor vulnerabile, atât în context cotidian obișnuit, cât și în situații de criză.
5. Sunt realizate și acțiuni de pledoarie în vederea extinderii la nivel național a gamei de produse de contracepție, în mod special a celor cu acțiune prolongată, cum ar fi Implantul hormonal (care în prezent nu este disponibil la nivel național).
 6. Cererea populației pentru consiliere în planificarea familială și produsele contraceptive mai rămâne a fi sub nivelul așteptărilor, din motivul informării încă insuficiente a acesteia privind importanța serviciilor de planificare familială și eligibilitatea grupurilor vulnerabile pentru a beneficia de contraceptive distribuite gratuit la nivel de AMP, și, nu în ultimul rând cererea este influențată și de situația epidemiologică curentă determinată de COVID-19.
 7. Situația epidemiologică generată de COVID-19 a influențat semnificativ accesul populației la servicii de planificare familială și contracepție, înregistrând astfel valori sub nivelul așteptărilor a indicatorilor privind necesitatea nesatisfăcută de planificare familială și cererea de planificarea familială satisfăcută cu metode moderne de contracepție.

Recomandări:

1. Asigurarea continuității serviciilor de planificare familială în contextul urgențelor în sănătate publică, prin oferirea consilierii în contracepție a populației de vârstă reproductivă inclusiv la distanță, prin intermediul telemedicinii, la fel și oferirea produselor contraceptive distribuite gratuit grupurilor vulnerabile, într-o cantitate mai mare/ pentru acoperirea necesităților pentru o perioadă mai îndelungată de timp.
2. Extinderea gamei de produse contraceptive la nivel național, în mod special celor cu acțiune prolongată (ex. implantul hormonal) care sunt preferate în situații de criză și urgențe de sănătate publică, în contextul restricțiilor de mobilitate, cu includerea lor în lista medicamentelor esențiale și procurarea acestora din bugetul de stat pentru grupurile vulnerabile ale populației.
3. În contextul asigurării populației din grupurile vulnerabile cu produse contraceptive - identificarea unor posibilități de distribuire gratuită a contraceptivelor, nu doar prin intermediul instituțiilor medico-sanitare dar și a instituțiilor din alte sectoare, inclusiv din mediul privat.
4. Motivarea prestatorilor de servicii de sănătate din cadrul AMP pentru a prioritiza consilierea populației de vârstă reproductivă privind planificarea familială, la fel și oferirea gratuită a contraceptivelor grupurilor vulnerabile, la solicitarea acestora, prin integrarea unui indicator de performanță în schema de stimulente bazate pe performanță în cadrul asistenței medicale primare, care ar determina creșterea acoperirii grupurilor vulnerabile cu contraceptive în funcție de necesitate,

la fel va permite și evaluarea progresului obținut la nivel național în acest context.

5. Stimularea creșterii cererii populației vizavi de consiliere și servicii de planificare familială, la fel și a grupurilor vulnerabile privind produsele contraceptive distribuite gratuit la nivel de AMP beneficiarilor eligibili - prin realizarea campaniilor de informare la nivel național și subnațional, cu implicarea activă a actorilor la nivel de comunitate (APL, serviciul social, instituțiile de învățământ, ONG-uri, sectorul privat etc).
6. Asigurarea disponibilității materialelor informative elaborate și promovate/distribuite într-un format ușor de accesat și pe înțelesul fiecărei persoane – în vederea informării pe larg a populației de vârstă reproductivă, inclusiv a grupurilor vulnerabile, cu referire la importanța serviciilor de planificare familială, inclusiv a consilierii în contracepție oferită de prestatorii de servicii instruiți în domeniu, la fel și vizând gama disponibilă de produse contraceptive în instituțiile de AMP și posibilitatea obținerii gratuite a acestora de către persoanele eligibile din grupurile vulnerabile.

REFERINȚE

Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030

<https://cancelaria.gov.md/ro/apc/agenda-de-dezvoltare-durabila-2030>

Emery, Tom & Koops, Judith C., 2021. "The Impact of COVID-19 on Fertility behaviour and Intentions in the Republic of Moldova," SocArXiv fcqd9, Center for Open Science.

<https://ideas.repec.org/p/osf/socarx/fcqd9.html>

Global indicator framework for the Sustainable Development Goals and targets of the 2030 Agenda for Sustainable Development

https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global%20Indicator%20Framework%20after%202021%20refinement_Eng.pdf

GUVERNUL HOTĂRÎRE Nr. HG681/2018 din 11.07.2018 pentru aprobarea Programului național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pentru anii 2018-2022 Publicat : 21.09.2018 în MONITORUL OFICIAL Nr. 358-364 art. 951

www.legis.md

Ordin-nr.-555/16.06.20 Cu-privire-la-asigurarea-populatiei-din-grupurile-vulnerabile-de-virsta-reproductiva-cu-contraceptive.pdf

<https://msmps.gov.md/wp-content/uploads/2020/11>

Ordinul MSMPS nr. 253/13.03.2020 cu privire la asigurarea realizării măsurilor de prevenire și control a infecției cu coronavirus de tip nou (COVID 19) în cadrul instituțiilor de medicală primară.

<https://msmps.gov.md/ru/legislatie/covid-19/ordine/>